

Nummer 60 (98-2)

Officieel orgaan

van de

Filatelistenvereniging
"NOVIOPOST"

te

Nijmegen

Verschijnt 4x per jaar

IN DIT NUMMER

*

Buizenpost

*

Franse primeurs

inschrijfnummer K.v.K. 40145615

REDACTIE

Redactieadres:

F. v.d. Puttestr. 27
6535 WD NIJMEGEN
TEL. 024-3562711

Expeditie:

J.H.M. Furer

Redactie:

3. Spijkerman
J. Mulder
H. Geurts
A.A.W. Brinkhoff

Tekeningen:

L.P. Straten

Programma 2e helft 1998

4 september 1998

- De september avond staat dit jaar in het teken van Thailand. Nadere informatie vindt u elders in dit blad.
- Algemene ledenvergadering met de volgende twee agendapunten
 - 1 verslag kascontrole commissie
 - 2 vaststelling contributie 1999

15 september 1998, Middagbijeenkomst.

28 september 1998, Regionale ruilavond.

2-3-4 oktober 1998

- Viering 15 jarig bestaan van Noviopost
- Het programma vindt u in het volgende nummer van Novioposta.

20 oktober 1998, Middagbijeenkomst.

26 oktober 1998, Regionale ruilavond.

1 november 1998, Internationale postzegelbeurs van 10.00 tot 16.00 uur in hotel 'Erica' te Berg en Dal.

6 november 1998

- Kijkavond grote halfjaarlijkse veiling van zaterdag 7 november 1998.

7 november 1998 Grote halfjaarlijkse veiling.

13 november 1998 Bijeenkomst Nederland-verzamelaars.

Meer informatie over deze bijeenkomst vindt u in het volgende (98-3) nummer van Novioposta.

17 november 1998, Middagbijeenkomst.

23 november 1998, Regionale ruilavond.

11 december 1998 (=2e vrijdag)

- 2Traditionele bingo met prachtige filatelistische prijzen.

15 december 1998, Middagbijeenkomst.

28 december 1998, Regionale ruilavond.

Met uitzondering van de Internationale postzegelbeurs, vinden alle bijeenkomsten plaats in "de Klokketoren", Slotemaker de Bruineweg (hoek Muntweg), Nijmegen (tel. 024-3552649).

Aanvang middagbijeenkomsten 14.30 uur, zaal open 14.00 uur.

Regionale ruilavonden van 19.30 uur tot 22.00 uur.

Aanvang gewone bijeenkomsten 20.00 uur, zaal open 19.00 uur.

Op alle gewone bijeenkomsten is er een veiling met goede kavels. Daarnaast is er een presentie, bis en gewone verloting.

De bijeenkomsten van de jeugdafdeling zijn van 19.00 tot 20.30 uur:
gewone bijeenkomst thematische tentoonstellers

11 september

18 september.

9 oktober

16 oktober.

13 november

20 november.

11 december

18 december

**Voor dl uw bouwactiviteiten
eerlijk en degelijk vakwerk**

Henny van Rooijen
024-3234447

Geert Arnts
0481-433487

Martien Vermunt

*** 3 december 1937 - Nijmegen - † 31 maart 1998**

Toen eind 1995 duidelijk werd dat onze vereniging een nieuwe penningmeester nodig had, was Martien Vermunt vrijwel direct bereid die functie te aanvaarden.

Tijdens de jaarvergadering van 3 mei 1996 werd hij als penningmeester gekozen in het bestuur.

Hij begon vol energie aan zijn taak als penningmeester en werkte volgens zijn ideeën. Zo was hij. Dat wordt goed verwoord op het rouwprentje van Martien Vermunt. "Hij voelde zich het gelukkigst als hij kon leven en werken in door hem zelf opgezette plannen en structuren. Hij zette zich daar dan voor meer dan 100 % voor in."

Martien Vermunt was een goede penningmeester van onze vereniging. Hij had de zaken steeds goed voor elkaar. Vlak voor zijn overlijden had hij de financiële afrekening voor 1998 voor het jaarverslag bij de secretaris ingeleverd. Hij liet alles compleet afgewerkt achter.

Het bericht van het overlijden van Martien Vermunt sloeg bij onze vereniging in als een bom. Er waren van tevoren geen tekenen die wezen op een mogelijk afscheid. Het was een enorme dreun die we allen te verwerken kregen. Je zult op zo'n manier een goede, opgewekte vriend en uitstekende penningmeester verliezen. Dat gaat niet in je kouwe kleren zitten, dat dreunt nog een hele tijd na.

Noviopost verliest in Martien Vermunt een echte postzegelvriend. Op vrijdag 3 april hebben we in de Pauluskerk te Nijmegen definitief afscheid van hem genomen.

Noviopost treurt samen met zijn familie en zijn vele vrienden. We wensen zijn moeder, vrouw en kinderen de kracht toe om dit verlies te dragen en we zullen Martien Vermunt steeds in ons eervol aandenken bewaren.

J. Toussaint
(voorzitter)

Veiling

Op 6 november wordt de grote halfjaarlijkse veiling gehouden. Wij verzoeken de inzenders om voor 4 september hun lijsten in te leveren. Lijsten die later binnenkomen worden geacht ingeleverd te zijn voor de veiling begin 1999.

Voor de goede gang van zaken nog even de regels. Graag de lijsten met kavels gescheiden inleveren voor losse nummers/series en overig materiaal. Losse nummers en series moeten ingeleverd worden in de standaard omslagen verkrijgbaar bij de veilingmeester. De minimum inzet voor een kavel is fl. 5,-. Kavels met een lagere inzet worden samengevoegd. Het inlever adres is: Bergansiusstr. 13, 6523 BV Nijmegen.

Tentoonstelling 15-jarig bestaan

Op dit ogenblik zijn de voorbereidingen al in een vergevorderd stadium. De organisatie verzoekt iedereen die deel wil nemen om voor 31 augustus het inschrijf formulier in te leveren bij de heer Furer. Dan kan er voor een goede indeling gezorgd worden.

*Bloemenmagazijn
en Plantenkas*

bv bloemisterij
AALBERS

hatertseweg 275
telefoon **3550275** nijmegen

Te gast in Thailand

Gezien het succes van de Belgie-avond, die de activiteitencommissie vorig jaar organiseerde, is er op 4 september a.s. een avond gepland, waarop Thailand centraal zal staan. Ook die avond zal er weer heel wat te beleven zijn op filatelistisch gebied, en wel in de sfeer van het land.

Andre Maes, die verschillende keren in Thailand is geweest en ook die kanten van het land heeft leren kennen, die meestal niet op TV komen, zal een kort overzicht geven van de rijke geschiedenis van het land aan de hand van een stereoscopische dia-serie. Met een projector worden Thaise zegels getoond en tegelijkertijd met een tweede projector foto's, die hierop aansluiten en beelden tonen uit de historie van het land.

Daarnaast hebben we de heer S. Marijne uit Breda bereid gevonden een selectie te laten zien van zijn rijke collectie Thaise zegels, waarmee hij in 1995 op een internationale tentoonstelling in Bangkok zilver behaalde.

Thailand is een Boeddhistisch land, met tradities aan klederdracht, dansen en decoratie. Op de rechter zegel licht koning Bhumibol, tweede van links, één van zijn meer dan duizend projecten toe.

De Ambassadeur van Thailand in Nederland heeft een uitnodiging ontvangen om op die avond als eregast aanwezig te zijn. Er is ons bovendien toegezegd dat de avond zal worden opgeluisterd met Thaise gast-dames in traditionele klederdracht. Zij zullen ongetwijfeld wel iets moois en iets lekkers uit hun land aan te bieden hebben. Kortom, een avond om niet te missen en om nu vast te noteren: 4 september, 20 uur, in de Klokketoren.

Nederlandse Postzegels zijn het verzamelen waard

De makkelijkste manier van verzamelen
De postzegelcollecties van PTT Post

ptt post

Voor informatie:

De VerzamelSERVICE van PTT Post

Postbus 30051, 9700 RN GRONINGEN. Telefoon: 050-586 12 34

Het in uw verzameling geïnvesteerde kapitaal kan door bijv. lekkage, brand of diefstal verloren gaan. Dan is er geld, soms veel geld nodig om een nieuwe collectie op te bouwen.

A VAN DE HOEF

VERZEKERINGSWINKEL

Postbus 309, 6500 AH Nijmegen
Telefoon (024) 3226585-3233465
van Oldenbarneveltstraat 23,
6512 AS Nijmegen

POSTZEGELVEILING **PASSON**

INKOOP - VERKOOP - TAXATIE
POSTZEGELS - OUDE KAARTEN EN BRIEVEN - MUNTEN
OOK TAXATIE AAN HUIS, BELT U ONS GERUST

Voor meer informatie:

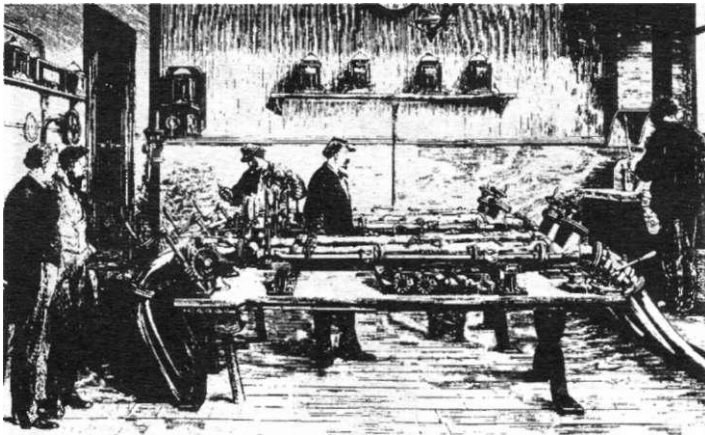
Keizershof 17 - 6834 DG Arnhem - Tel. (026) 321 00 13
Postbus 30295 - 6803 AG Arnhem

Buizenpost

Omstreeks 1860 was het in de grote wereldsteden zo druk, dat files de straten verstopten. Snel een briefje ergens heen brengen was er niet bij en de telefoon werd pas in 1876 uitgevonden. Met name voor de effectenbeurs was een snelle uitwisseling van berichten van groot belang. De oplossing kwam in de vorm van een stelsel van ondergrondse buizen waar cilinders doorheen geblazen werden. Zo simpel als het hier staat ging dat natuurlijk niet.

1 De ontwikkeling

Het eerste project, dat ook daadwerkelijk werd uitgevoerd, vond plaats in Engeland. De Engelsman Rammel werkte in 1862 een idee van de Fransman Cazelet en de Engelsman Clark uit. Het ging hierbij om een buis met een platte onderkant. Op deze onderkant waren rails bevestigd waarover wagentjes konden rijden. De buis had een lengte van 600 meter. Het systeem werkte en de lijn werd verlengd. Na een aantal jaren bleek het systeem toch niet aan alle eisen te voldoen en in 1873 stopte men ermee.

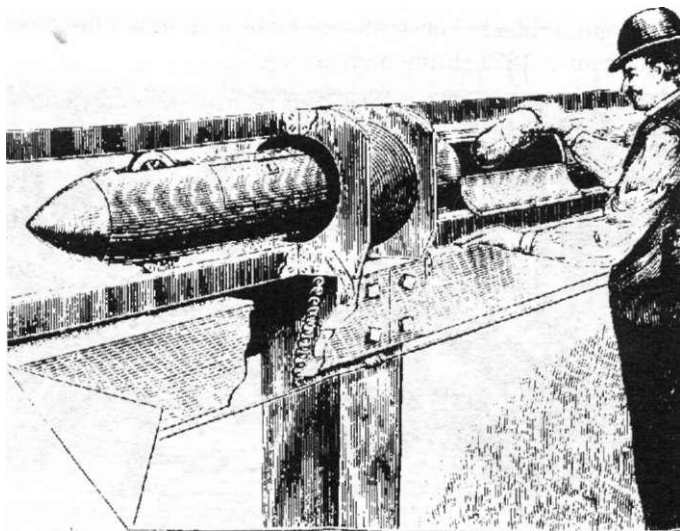

Afb. 1 Buizenpost station in Parijs.

In Berlijn werd door Siemens en Halste een constructie gemaakt die wel voldeed. Men begon op 18 november 1865 met een 1800 meter lange buis tussen twee stations, de Beurs en het Berliner Haupt-Telegrafenamnt. Vanaf dat moment vlogen afsluitbare bussen, die precies in de buis pasten, van het ene naar het andere station. Dat vliegen kunnen we bijna letterlijk nemen want de snelheid was 20 m/sec, ofwel 72 km/uur. Dit systeem voldeed goed en werd uitgebreid tot een net onder heel Berlijn.

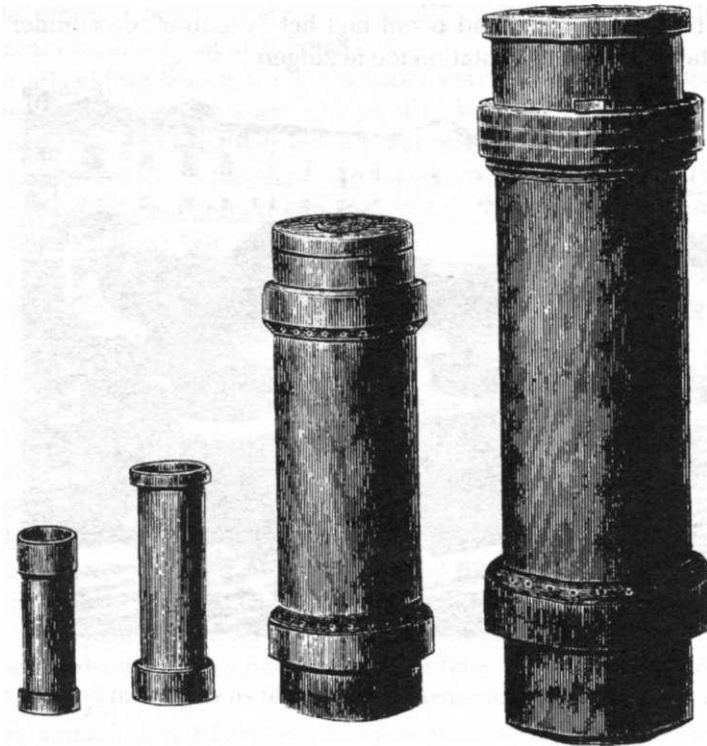
Ook in andere steden als Parijs, Wenen, Rome, New York en Philadelphia kwam een netwerk voor buizenpost tot stand. In Londen bouwde men in een later stadium weer een net.

Een interessante variant van de buizenpost werd ontworpen in Boston. Daar bouwde men een baan van 2 rails boven elkaar (afb. 2). Tussen de rails zat een soort torpedo waar wielen aan bevestigd waren. Met behulp van spoelen aan de rails werd een magneetveld opgewekt. Dit magneetveld trok de ijzeren torpedo aan, waardoor hij werd voortbewogen.

Afb. 2 De Boston variant met magneetveld voortbeweging.

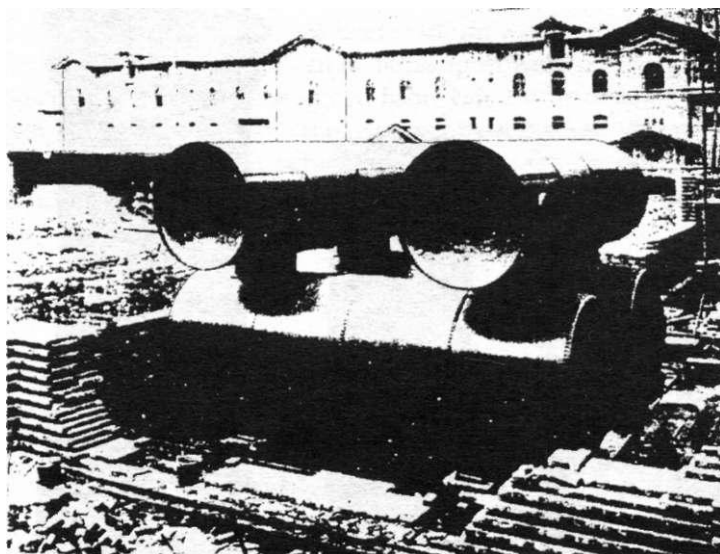
Na de Tweede Wereldoorlog was een deel van de installaties verwoest. De ontwikkeling van een uitgebreid telefoonnet en nieuwe communicatietechnieken maakten het systeem van buizenpost overbodig. In grote warenhuizen, banken en kleine bedrijven is het systeem nog steeds in gebruik voor het transport van geld, documenten en klein materiaal.

Afb. 3 Diverse maten van cilinders. Van links naar rechts: Berlijn, Londen, Philadelphia, en zowel New York als Boston. De doorsnede van de meest linker cilinder is ongeveer 6,5 cm.

2 De werking van de installatie

Een buizenpost werkt op luchtdruk. Dat betekent dat er samengeperste lucht nodig is. Daarnaast gebruikt men ook "vacuüm". Het principe van een buizenpostinstallatie is zeer eenvoudig. Nadat men een cilinder in de buis heeft gedaan, zorgt men ervoor dat de samengeperste lucht achter de cilinder komt. De samengeperste lucht drukt de cilinder weg. De tweede mogelijkheid is om met het "vacuüm" de cilinder als het ware naar een station toe te zuigen.

Afb. 4 Opslagtanks voor samengeperste lucht en vacuüm in Berlijn.

Op een centraal punt staat een installatie die bestaat uit een compressor/vacuümpomp en opslagtanks. Op afbeelding 4 zien we dat de opslagtanks enorme afmetingen hadden. In deze opslagtanks zit de samengeperste lucht of er heerst "vacuüm". Het is niet nodig om op alle stations opslagtanks te hebben. Als het buizen netwerk te groot wordt, kan de centrale

installatie niet voldoende vermogen leveren en moet er op een andere plaats een compressor/vacuümpomp bij komen. Vanwege de warmteontwikkeling moeten de buizen met water gekoeld worden.

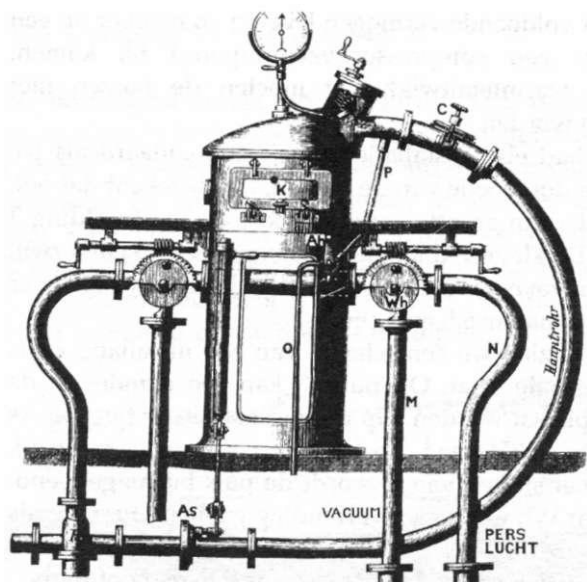
Ook vroeger had elke installatie zijn eigen standaard als we kijken naar de doorsnede van de buizen. Dat betekent dat ook de cilinders sterk in grootte variëren zoals we in afbeelding 3 kunnen zien. De kleinste diameter was ongeveer 6,5 cm terwijl de grootste ongeveer 35 cm was. Parijs kende in een later stadium zelfs 2 maten: 6,5 en 8 cm.

In afbeelding 5 zien we een schema van een installatie zoals die in een centrale staat. Op punt C kan een cilinder in de hoofdbuis geplaatst worden. Op dat moment is de buis bij As afgesloten. De schakelaar Ah staat zo dat er geen druk ontstaat. Na het sluiten van C wordt de buis bij As geopend. Met schakelaar Wh wordt een verbinding gemaakt tussen buis N en schakelaar Ah. Door nu schakelaar Ah te openen stroomt de samengeperste lucht uit buis N via buis P in de hoofdbuis. Daar wordt door de druk de cilinder op punt C weggeschoten de hoofdbuis in.

Op het ontvangst station staat bij As de buis open. Schakelaar Ah staat zo dat er een verbinding is tussen buis P en O. Buis O staat in verbinding met de buitenlucht zodat er vanaf die kant geen druk op de buis staat. Als de cilinder aankomt valt hij in de bak en kan er bij K uitgehaald worden. De samengeperste lucht stroomt in het ontvangst station nu vrij via buis P en O naar buiten.

Om de installatie weer bedrijfsklaar te maken, sluit men in het verzendstation bij schakelaar As de buis af. Met schakelaar Ah brengt men een verbinding aan via O en P met de buitenlucht. Daardoor wordt ook de verbinding tussen N en O afgesloten. Er staat nu geen druk meer op de leiding.

Op de eindstations zal men niet beschikken over samengeperste lucht en "vacuüm". Voor het ontvangen van cilinders is dat ook niet nodig. Maar hoe verstuurt men dan cilinders?

Afb. 5 Schema van een buizenpoststation voor verzending en ontvangst.

In het ontvangst station staat schakelaar As open. Met schakelaar Wh wordt een verbinding gemaakt tussen schakelaar Ah en de "vacuüm" buis M. Vervolgens wordt schakelaar Ah zo gezet dat er een verbinding komt tussen M en P. De hoofdbuis wordt leeggezogen. Het verzendstation doet de cilinder bij C in de hoofdbuis. Dit station heeft geen perslucht of "vacuüm" zodat de buizen M en N daar niet zijn. Hier is er altijd een verbinding tussen O en P. Als nu de buis bij As geopend wordt, komt er vanuit het ontvangst station "vacuüm" op de buis in het verzend station te staan. De cilinder zal dan door de buis naar het ontvangst station gezogen worden. Na aankomst van de cilinder wordt de installatie met behulp van de schakelaars Ah, As en Wh gereed gemaakt voor een volgende verzending.

Om alles goed te laten verlopen, was er wel een dienstregeling nodig waar men zich nauwgezet aan moest houden. Als er een cilinder in de buis bleef steken, leverde dit veel problemen op. De dienstregeling raakte uiteraard ontregeld en men moest de cilinder uit de buis zien te krijgen. O.a. voor dat doel waren er op regelmatige afstanden putten in de straten waardoor men de buis kon bereiken.

3 Enige plaatsen en hun filatelistisch materiaal

Aangezien er post vervoerd is met de buizenpost, is er voor verzamelaars materiaal in de vorm van zegels, brieven en kaarten bewaard gebleven. We zullen een aantal voorbeelden geven van hetgeen te vinden is.

Afb. 6 Buizenpost kaart van Berlijn.

3.1 Berlijn

De buizenpost in Berlijn was in eerste instantie bedoeld als een snelle verbinding tussen de beurs en het telegraafkantoor. Het

bleek zo'n succes te zijn dat het niet bij deze ene verbinding bleef. In 1876 was het net 25.9 km lang om te groeien naar 167 km in 1919. De grootste omvang had het net in 1944: 400 km. In 1945 was er niet veel meer van over. Men maakte in 1949 nog wel een start met een nieuw netwerk, maar in 1964 werd de dienst gestaakt.

De buizenpost was een onderdeel van de Post. Voor het gebruik van het net werden speciale kaarten (afb. 6), enveloppen en kaarten met betaald antwoord uitgegeven. Alle post werd behandeld als expresse, d.w.z. afgegeven post ging binnen een kwartier naar een bestemmingsstation. Vanaf daar werd de kaart direct bezorgd. De poststukken werden van stempels voorzien. Gezien de snelheid waarmee alles ging, staan in de stempels tijdsaanduidingen in minuten.

Afb. 7 Buizenpost kaart van Parijs.

3.2 Parijs

In 1866 nam Parijs zijn eerste proef met de buizenpost. De proef was geslaagd en men besloot tot de aanleg van een netwerk. De totale lengte zou groeien tot 426 km in 1934. Na

de Tweede Wereldoorlog wordt het net zelfs nog wat uitgebreid. Tevens bezorgen motorrijders de buizenpost in de buitengemeenten van Parijs. Uiteindelijk heeft het systeem het moeten afleggen tegen de nieuwe ontwikkelingen. In 1984 wordt de dienst gestaakt.

Voor de buizenpost werden een groot aantal kaarten en enveloppen uitgegeven. Het publiek mocht ook met postzegels gefrankeerde brieven versturen. Deze stukken waren voorzien van de aanduiding "Pneumatique". Daarnaast mochten de speciale kaarten en enveloppen worden bijgefrankeerd met gewone postzegels. Voor de verzamelaars zijn er dus tal van mogelijkheden. Kenners kunnen de karakteristieke buizenpostafstempelingen op de gewone postzegels herkennen.

3.3 Italië

Tot nu toe is alleen gesproken over postwaarde stukken. Maar verzamelaars van zegels kunnen gerust zijn. In Italië zijn sinds 1913 zegels uitgegeven voor het gebruik van buizenpost. Een van deze zegels zien we in afb. 8.

Afb. 8 Zegel voor de Italiaanse buizenpost,

De steden waar buizenpost was, zijn Rome, Milaan, Napels, Turijn en Genua.

J. Mulder

Literatuur

Das neue Buch von der Weltpost, A. von Schweiger, pag. 319-332.

International Encyclopedia of Stamps, vol5 part 8, pag. 1528-1529.

Rohrpost war trumpsf.

De buizenpost te Parijs, D. de Vries, in De Postzak, juni 1984, pag. 477-506.

Franse primeurs

Als eerste land in Europa geeft Frankrijk dit jaar een *ronde* postzegel uit. Deze postzegel, waarop een blauwe voetbal staat afgebeeld tegen een achtergrond van vlaggen, verschijnt ter gelegenheid van het WK Voetbal.

Voor het informatieblad van de Franse Post, *Philinfo*, was het verschijnen van de eerste ronde post-

Afb. 0: de WK-postzegel

zegel de aanleiding om een overzichtje te maken van een aantal vernieuwingen op postzegelgebied die Frankrijk gekend heeft. Wij hebben het een en ander aan dat artikel ontleend en er wat eigen opmerkingen aan toegevoegd. Bij de meeste van de hieronder genoemde primeurs gaat het trouwens niet om wereldprimeurs: veel ontwikkelingen speelden zich tegelijkertijd of al eerder in andere landen af.

Afb. 1 de eerste Franse postzegel (Yvert 3) links en de eerste getande postzegel (Yvert 22) rechts.

Getand en ongetand

De eerste Franse postzegels verschenen in 1849: ongetande zegels in het type *Cérès* - het symbool van de Franse Republiek. Frankrijk was hiermee, na Groot-Brittannië en enkele Zwitserse kantons, een van de eerste Europese landen die de postzegel introduceerden en dat was een

postale vernieuwing van formaat. De 20 centimes zwart was de eerste Franse postzegel; vanaf 19 januari 1849 was ze te koop op alle postkantoren.

Getande postzegels kwamen pas jaren later. In 1862 - de Republiek was weer een Keizerrijk geworden - werd de blauwe postzegel van 20 centimes met de beeltenis van Keizer Napoléon III als eerste Franse zegel voorzien van een tanding (14 x 13 Vi). Alle Franse postzegels die daarna zijn uitgegeven, waren in principe getand; een uitzondering vormde de nooduitgifte die bekendstaat als de *émission de Bordeaux* (1870-71).

Afb. 2 de eerste zelfklevende postzegel (Yvert 2630)

Pas sinds Frankrijk begonnen is met de uitgifte van zelfklevende zegels in postzegelboekjes wordt af en toe weer bewust afgezien van het aanbrengen van tanding. De ongetande 2,30 franc rood in het type *Marianne du Bicentenaire* was in 1990 de eerste Franse postzegel met zelfklevende gom en daarmee ook een Europese primeur,

Drukverschijnselen

De eerste Franse postzegels waren uitgevoerd in boekdruk (*typographie*) en in één kleur. Tweekleurige boekdrukzegels kwamen er in 1900 met de zegels van het type *Merson*, onder andere de 40 centimes rood + lichtblauw.

Veel liefhebbers zijn van de latere Franse postzegels gecharmeerd omwille van de hoge kwaliteit van het graveerwerk. Frankrijk heeft namelijk ontzettend veel gegraveerde postzegels uitgegeven. De eerste gegraveerde zegel (uitgevoerd in

Afb- 3: de eerste tweekleurige zegel (Yvert 119)

koperdiepdruk of *taille-douce*) verscheen in 1928: dat was de blauwe zegel van 1,50 f met toeslag (8,50 f) ten behoeve van la *Caisse d'Amortissement*, oftewel het Aflossingsfonds (Yvert nr. 252). Rotatiediepdruk (*taille-douce* rotative) werd voor het eerst gebruikt voor de post zegel *Port de la Rochelle* (10 f blauw, Yvert nr. 261) in 1929.

Rasterdiepdruk (*héliogravure*) wordt in Frankrijk bij de vervaardiging van postzegels wat minder toegepast. De eerste keer gebeurde het in 1931, bij de grootformaat-postzegel voor de internationale koloniale tentoonstelling in Parijs (1,50 f blauw). De kleinere zegels van die tentoonstellingsreeks waren gewoon in boekdruk uitgevoerd..

Offsetdruk is een recentere ontwikkeling. De eerste postzegel in deze techniek verscheen pas in 1987, het betreft de zegel ter herdenking van de troonsbestijging van Hugo Capet.

Afb. 4: de eerste zegel in offsetdruk (Yvert 2478) links en de eerste zegel in rasterdiepdruk (Yvert 274) rechts

Hoogte, breedte, diepte

De vorm van de meeste Franse postzegels is traditioneel, ze hebben een rechthoekig liggend of staand formaat. Maar ook vóór de uitgifte van de ronde voetbalzegel waren er al uitzonderingen. Een speciaal groot formaat (37 x 48 mm) wordt sinds 1961 gebruikt voor de postzegels met kunstwerken in de reeks "*la Musée Imaginaire*". Deze reeks werd indertijd geopend met

Le Messenger van Georges Braque en zij wordt nog steeds voortgezet; dit jaar verschijnt onder andere het schilderij *Le Printemps* van Picasso op de postzegel.

Afb. 5: de grootformaat-zegel (Yvert 1319) links en de vierkante postzegel (Yvert 1877) rechts

Vierkante zegels verschijnen er in Frankrijk ook, en wel sinds 1976. De Europazegels van dat jaar, met afbeeldingen van plateelwerk uit Straatsburg (0,80 f) en porselein uit Sèvres (1,20 f) meten 40 x 40 mm. En dan zijn er de postzegels in het zogenaamde panoramaformaat, die vanaf 1983 (Charleville—Mézières, 3,10 f) een jaarlijks terugkerend fenomeen zijn en die bij een hoogte van 26 mm een breedte van maar liefst 81 mm hebben!

Afb. 6: de panoramazegel (Yvert 2288)

Er zijn Franse postzegels niet alleen hoogte en breedte, maar ook diepte hebben. Het gouden Lotharingse kruis op de postzegel die in 1977 gewijd werd aan Generaal De Gaulle is

Afb. 7: de zegel met reliëf (Yvert 1941) links en de zegel met brailledruk (Yvert 2562) rechts

aangebracht in reliëfdruk. En een mooi voorbeeld van functioneel gebruik van reliëf is de brailledruk die aangebracht werd op de witte strook van de blindenzegel uit 1989.

Andere primeurs

Naast gewone frankeerzegels kent men in Frankrijk natuurlijk ook andere soorten postzegels. Zo verscheen de eerste portzegel in 1859 en de eerste pakketzegel in 1892. Andere primeurs zijn de eerste luchtpostzegel in 1930 en de eerste dienstzegel in 1958 (Raad van

Europa), die beide overigens voorlopers hadden in de vorm van normale frankeerzegels met opdruk.

Postzegels die bedoeld zijn voor de frankering van massadrukwerk worden door de Fransen al sinds 1893 voorzien van een typografische voorafstempeling en worden *préoblitérés*

Afb. 8: luchtpostzegel (Yvert 1p. 5)

genoemd, maar de eerste zegel die uitsluitend als préoblitéré werd uitgegeven is het haantje uit 1953. Die postzegel bestaat niet zonder de opgedrukte voorafstempeling

Afb. 9: de préoblitéré (Yvert préo. 107) links, de zegel met toeslag-opdruk (Yvert 146) midden, de militaire portvrijdomzegel (Yvert fm. 1) rechts

En nu we het toch over opdrukken hebben: Frankrijk kent ook een paar zegels met bijzondere opdrukken. Zoals de eerste zegel met toeslag ten behoeve van het Rode Kruis, die in 1914 gecreëerd werd door een zegel van het type Semeuse van een rode opdruk te voorzien. Of de eerste militaire portvrijdomzegel: dat was er een van het type *Mouchon*, in 1901 voorzien van de opdruk "F.M.", *Franchise Militaire*.

Afb. 12: de ecu-zegel (Yv. 2530)

Als laatste Franse primeur - tegelijk een wereldprimeur - noemen we de zegel van het type *Liberté* uit 1988 met een opdruk in de Europese rekeneenheid, de ecu. Die uitgifte kreeg weinig navolgers, want de ecu is wel een rekeneenheid, maar geen betaalmiddel. Op de eerste Franse postzegels met waarde-aanduiding in *euro's* (en dat wordt wel een betaalmiddel) hoeven we waarschijnlijk niet lang meer te wachten.

J. Spijkerman

FILATELISTEN VER. "NOVIOPOST"

Bestuur

Voorzitter:

J.P. Toussaint, Waterstraat 43
6873 AB Beek-Ubbergen, tel. 024-6841851

Secretaris:

J.G.M. Rademaker, Beethovenlaan 343
6865 DV Doorwerth, tel. 026-3340331

Penningmeester:

A. Thijssen, Bongerd68,
6581 TH Malden, tel. 024-3581054
Postbankrekening 575462 t.n.v.
Fil. Ver. "NOVIOPOST" Nijmegen

Commissie Veilingen:

H. Pierlo, Bergansiusstr. 13
6523 BV Nijmegen, tel. 024-3225282

Ledenwerving:

Mevr. Th.G. v. Hoogstraten-v. Rijswijk,
Zebratr. 18, 6531 TX Nijmegen,
tel. 024-3550895

Afdeling Jeugd:

H.M. van Rooijen, Heydenrijkstr. 74
6521 LD Nijmegen, tel. 024-3234447

Commissie Activiteiten:

A. Maes, Pyloon 20,
6641 MT Beuningen, tel. 024-6770132

Pr-afdeling

P. A. Samson, de Kluyskamp 11-27
6545 JE Nijmegen, tel. 024-3786609

Redactie Novioposta

Inleveren copy en overige zaken:

J. Mulder, Hazeleger 218,
5431 HT Cuijk, tel. 0485-314047

Rondzending Tijdschriften

J. Diesveld, Wendelenkamp 42,
7091 TX Dinxperlo, tel. 0315-652179

Organisatie "Erica"

H.J.M. ten Dam, de Kluyskamp 11-33
6545 JE Nijmegen, tel. 024-3781153

Uitleenadressen catalogi

Mevr. J.A. Dassel-Nienhuis, (Michel)
Pandastraat 28, 6531 VD Nijmegen,
tel. 024-3552698
J.A.W. de Graaf (Yvert), Malvert 24-26,
6538 AP Nijmegen, tel. 024-3440110

Nieuwtjesdienst Buitenland

W.R.N.M. Verhoeven, Ericastraat 64
6581 BX Malden
Postbankrekening 5552048 t.n.v. Hoofd
Nieuwtjesdienst "NOVIOPOST" Nijm.

Nederlandse FDC-dienst

Mevr. A. Pierlo, Bergansiusstr. 13
6523 BV Nijmegen, tel. 024-3225282
Postbankrekening 4346530 t.n.v. Ned.
FDC-dienst "NOVIOPOST" Nijmegen

Rondzenddienst

Hoofd Rondzendingen:

J.H.A.A. Reerink, Hollekensacker 20-45
6546 LA Nijmegen, tel. 024-3779202

Administratie:

A. Thijssen, Bongerd68,
6581 TH Malden, tel. 024-3581054.
Postbankrekening 2744133
t.n.v. Hoofd Rondzendingen "Noviopost"

Aanleveren/afwikkelen Boekjes

J.M. Rijsdijk, Postweg 37
6523 KR Nijmegen, tel. 024-3221596

Distributie:

J.L. Spaargaren, Hertstraat 5
6531 KL Nijmegen, tel. 024-3559693

Gerichte Rondzendingen Ned. en Overzee:

H.J.M. ten Dam, Kluijskamp 11-33
6545 JE Nijmegen, tel. 024-3791186

Overige Gerichte Rondzendingen:

G.C. Purmer, St. Jacobsaan 72
6533 BV Nijmegen, tel. 024-3561283

Bibliotheek

W.D. Koopman, Sl. De Bruineweg 76
6533 CK Nijmegen, tel. 024-3561602